

FORVIKNESET

ET AKTIVITETSOMRÅDE FRA ELDRE STEINALDER

av Mikael Cerbing og Alice Sunde Kvalheim

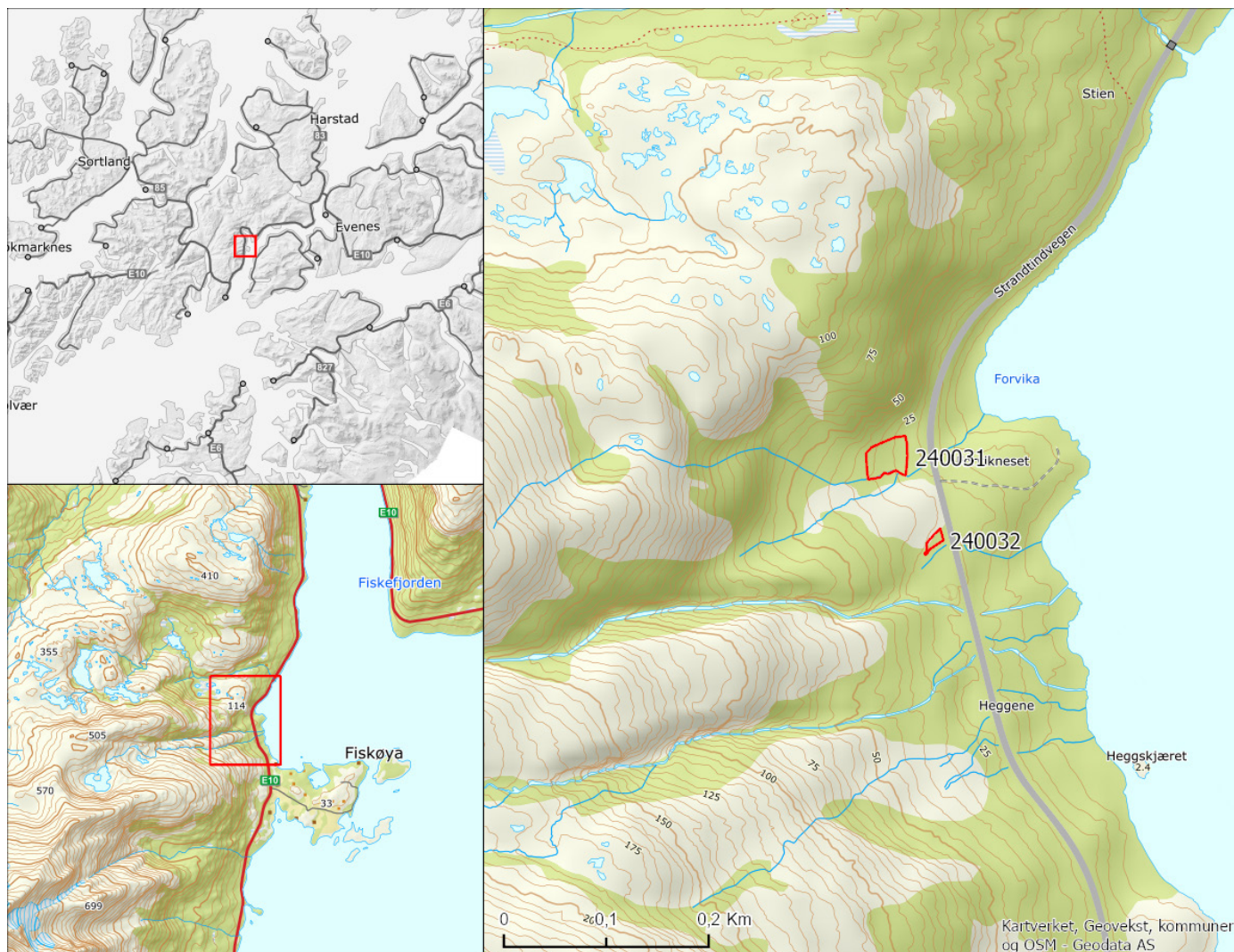
Kommune og fylke	Lødingen, Nordland
Askeladden ID	240878
Museumsnummer	Ts16087
Kulturminnetype/ strukturer	Aktivitetsområde
Utgravningsleder	Mikael Cerbing
Feltledere	Alice Sunde Kvalheim og Sakarias Lindgren (GIS)
Feltmannskap	4 personer
Tidsrom	05.08 - 19.08.21
Dagsverk i felt	45 dv
Metode	Maskinell avtorving, konvensjonell steinaldergraving
Avtorvet areal	202 m ²
Dv med maskin	2 dv
Utgravd areal (fordelt på lag)	Lag 1: 2.25 m ² Lag 2: 1 m ² Lag 12: 23 m ² Lag 34: 0.5 m ²
Utgravd volum	2,7 m ³
Volum pr dagsverk	0,06 m ³
Hoh.	22-24 m
Funn	618 littiske funn
C14-dateringer	5200-5050 f.Kr og 2900-2600 f.Kr.
Datering	Senmesolitikum og yngre steinalder

BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSENE

Forvikneset (Figur 1) blev funnen och registrerad 2018 av Nordland fylkeskommune. Lokaliteten oppdagades genom provgroppsgrävning i området, där fylkeskommunen sammanlagt hade fem positiva provgropar av de nio de grävde i anslutning till fältet. Lokaliteten var lätt att avgränsa eftersom det var fjäll i dagen nord om den, E10 gick öst om den och dess södra del hade blivit använt som grustag. Fjället i nord och grustaget i syd möttes sedan väst om lokaliteten vilket även här ledde till en klar avgränsning. I allt gjordes 38 fynd i de fem positiva provgroparna, främst avslag av kvarts och bergkristall. Det registrerades även en rensad cirkulär yta på lokaliteten som tolkades som en trolig husstruktur. Inga fynd var diagnostiska och inget kol blev funnet, men man preliminärdatade lokaliteten till slutet av mesolitikum utifrån höjden över havet (Melsæther, 2018, s. 18-21).

Figur 1 Forvikneset sett mot NÖ (på botten av bilden) med utsikt mot Fiskefjorden i nord. På den vänstra sidan av bilden kan man se den lägre delen av Forvika. På den nedre vänstra sidan av bilden så är vägen som byggdes till oss för att gå mellan lokaliteterna.

Figur 2 Lokaliseringskarta för Forvikneset (240032), den mindre lokaliteten i syd och Forvika (240031) den större i nord.

BELIGGENHET

Forvikneset låg placerad i norra Lødingen kommun vid utloppet av Fiskefjorden där Tjeldsundet böjer av mot öst, ca. 13 km nord om Lødingen centrum och 8 km sydväst om Kongsvika. Lokaliteten var placerad på ungefär 22–24 möh i en liten utjämning på fjällsidan ned från Strandstinden (1076 möh) i sydväst (Figur 2). Landskapet är generellt rätt dramatiskt med skarpt sluttande fjällsidor i både väst och syd och kraftigt sluttande mark ned mot havet i öst. Nord om lokaliteten är det en mindre förhöjning i landskapet varpå dess andra sida lokaliteten Forvika var placerad, ca. 90 meter från Forvikneset. Precis syd, ca. 50 meter från vart Forvikneset var placerad, faller en strid men ej namngiven bäck ned från Strandstinden. Området var generellt bevuxet av småbjörk, en del mindre furuträd samt

Figur 3 Arkeologerna Pia Seljeås och Montserrat Cucurella rensar upp under öppning av fältet. E10 rett i bakkant.

ljung och småbuskar. Området som undersöktes 2021 var dock förhållandevis stenigt, med många stenar allt från 50 cm upp till 2,5 m i diameter. Lokalen låg väldigt nära E10 (Figur 3), och den östra delen var omrörd, troligen under byggandet av vägen, med en del större stenar som hade slängts upp på ytan.

MÅLSETTING

PROBLEMSTILLING

Utöver de överordnade frågeställningarna för projektet så var fokuset på Forvikneset att "belysa kontinuitet og variasjon av lokaliseringfaktorer og boplassorganisering innenfor et avgrenset landskapsområde" (Niemi et.al, 2019b), då denna lokalitet sattes i relation till lokaliteten Forvika precis i nord. Som del av detta var att om möjligt totalundersöka den möjliga husstrukturen som registrerats under förundersökningen (Melsæther, 2018, s. 18–21). På grund av den relativt stora mängden med fynd på det lilla området som Forvikneset utgjorde så bedömdes det även vara möjligt att det kan ha varit rätt stor aktivitet på ytan, vilket i relation till den möjliga husstrukturens skulle kunna säga oss något om lokaliseringfaktorer och boplassorganisering på ett begränsat område (Niemi et.al, 2019b). Det skulle också undersökas om Forvikneset var en hel eller en ödelagd lokalitet. Dessutom tillkom överordnade frågor kring organisering på lokaliteten, relation till havet osv i mån av möjlighet på en så liten och troligen förstörd lokalitet.

PRIORITERINGER OG STRATEGIER

Efter att lokaliteten hade öppnats upp så visade det sig att den var än mer förstörd än vad man kunnat se under förundersökningen. Det registrerade möjliga huset visade sig att vara ett antal större stenar med en hel del torv som hade fått en vis "husliknande" form innan lokaliteten torvats av. En del fynd blev dock funna under inledande upprepning, framförallt på lokalitetens sydvästra del, som också möjligen kunde varit upprepning under lokalitetens bruksfas. Detta ledde till att vi kom att göra en del omprioriteringar till att fokusera på att undersöka och om möjligen avgränsa den eventuella aktivitetens yta. Vidare så registrerades två andra

möjliga anläggningar vilka kom att undersökas närmare. Större delen av lokaliteten var fylld med större stenar, inte sällan mellan 1 och 2 meter i diameter, framförallt i de nordliga 2/3 av ytan. Mycket av denna sten var jordfast men en hel del låg även relativt ytligt, något som fick oss att tänka att dessa kan ha blivit påförda under mer modern tid. Kanske när grustaget var igång, eller vid byggandet av E10. Den mest östliga delen av lokaliteten var även så pass omrörd av modern aktivitet att vi valde att nedprioritera den.

UNDERSØKELSESMETODE OG DOKUMENTASJON

FELTMETODE

All arkeologisk undersökning på Forvikneset följde normal stenåldersmetodologi med kvadrantgrävning.

Undersökningarna av Forvika och Forvikneset överlappade delvis i tid. Lokaliteterna var topografiskt åtskilda av en höjd, men genom att placera totalstationen på en liten kulle på andra sidan vägen fick den visuell kontakt med båda platserna. På så sätt kunde inmätningar på båda lokaliteterna göras utan att behöva sätta upp totalstationen på nytt, vilket sparade tid.

PRØVEUTTAK

Eftersom lokaliteten saknade anläggningar och kulturlager samt tycks ha varit till stor del ödelagd så var det svårt att lägga till rätta för en provtagningsstrategi. I grävningen av två kvadranter uppmärksammades lite kol som samlades in i hopp om att få ut något sorts daterbart material från lokaliteten men förutom det så togs det inga prover på Forvikneset. Det är möjligt att fosfat eller makroprover skulle ha kunnat ge oss något, men ytan var väldigt liten för den första typen och bristen på anläggningar/kulturlager blandat med lokalitetens ödelagda karaktär gjorde det osäkert om detta hade varit budgetärt försvarligt med makroprover.

ERFARINGER

Överlag så fungerade det mesta som det skulle på Forvikneset. En del logistisk problematik (pumpar, vattentankar och sällningsstationer) gjorde det svårt att effektivt arbeta på både Forvikneset och Forvika samtidigt, vilket ledde

till att vi valde att försöka få färdigt Forvikneset så fort som möjligt för att sedan överföra all personal till Forvika.

OBSERVASJONER OG RESULTATER

Forvikneset låg som sagt upp mot en bergsknalle i nordväst och var bortgrävd som grustag i sydöst, så i allt hade lokaliteten en dimension på ca. 30 m nordöst-sydväst och maximalt 12 m nordväst-sydöst. Även om bredden på lokaliteten i överlag var mer runt 6 m.

Det vi registrerade av potentiell arkeologisk betydelse var en förhållandevis stenfri yta på lokalitetens södra och västra del samt två möjliga anläggningar. Dock så visade det sig att de både saknade spår av kulturlager, samt att de var i det närmaste fyndlösa, vilket ledde till att de snart avskrevs.

Den något rensade ytan var på sammanlagt ungefär 31 m² och var placerad på fältets södra del, samt längs bergsknaggen i (Figur 4). Det är möjligt att ytan från början var större, men att diverse uppkastad sten från senare tids arbete

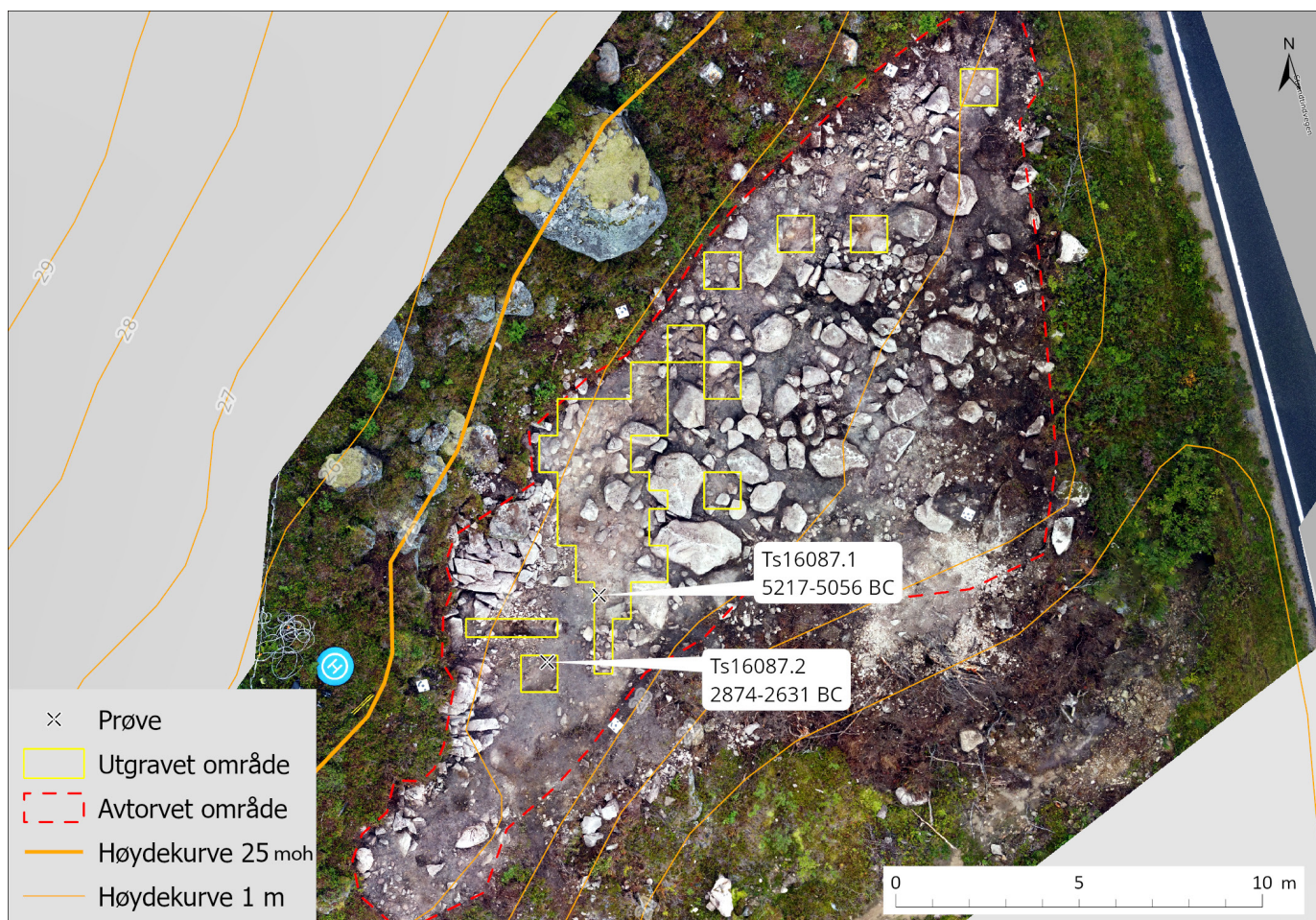
lett till dess nuvarande irreguljära form. Vi kunde dock inte finna spår efter några kulturlager eller annan mänsklig påverkan förutom de fynd som samlades in. Dessa fynd låg så gott som enbart i den övre delen av 10 cm sticken, vilket tillsammans med skiftningen i den sterila jorden efter det översta lagret, gjorde att vi valde att inte gräva djupare. Jordmassan bestod av grusig sand med en hel del småsten och rätt ofta en del större (6 cm+) stenar.

FUNNGJENNOMGANG

På Forvikneset vart det registrert 618 littiske funn under Ts 16087 i Musit. 505 av disse funna er avslag, så dette er den dominerande kategorien og utgjør 81,7% av det totale materialet. I tillegg er det registrert 23 kjernar, 2 råstoffblokker, 6 flekke, 2 bor, 2 skraparar og 77 fragment.

RÅSTOFF

Materialet består i all hovudsak av kvarts (56,6%) og bergkrystall (33%), men flint, chert og kvartsitt er også representert. Flint, chert og

Figur 4 Forvikneset med öppnat och undersökt område samt dateringar.

Gjenstand	Kvarts	Bergkrystall	Kvartsitt	Flint	Chert	Total	%
<i>Primært tilverka gjenstander</i>							
Avslag	287	140	22	11	5	465	75.24%
Avslag, bipolar	17	18		2	3	40	6.47%
Fragment	34	32	3	6	2	77	12.46%
Kjerne	10	7	2	3	1	23	3.72%
Råstoffblokk	1		1			2	0.32%
Flekk			1			1	0.16%
Mikroflekk		2		2		4	0.65%
<i>Sekundært bearbeida gjenstander</i>							
Avslag, retusjert		1				1	0.16%
Flekk, retusjert		1				1	0.16%
Bor		2				2	0.32%
Skraper	1	1				2	0.32%
Total	350	204	29	24	11	618	100.00%
%	56.63%	33.01%	4.69%	3.88%	1.78%	100.00%	

Tabell 1 Oversikt over det totale gjenstandsmaterialet fordelt på råstoff

kvartsitt utgjør samanlagt berre 10,4% av det totale materialet (Tabell 1). Råmaterialet varierer veldig i kvalitet, mykje av bergkrystallen og noko av kvartsen ser ut til å vere av god kvalitet med fine spaltingsmønstre, men også svært grovkorna kvarts har vorte nytta. 4 funn av røykkvarts er registrert og denne kvartsen er av svært høg kvalitet.

72% av kvartsitten er av typen sort kvartsitt, dette er ein type som er funne på fleire andre

lokalitetar langs Tjeldsundet slik som Fauskevåg 1 og 2, Solli, Årbogen 2 osv. Denne typen kvartsitt varierer i kvalitet, men på Forvikneset er den hovudsakleg av medium god kvalitet; godt synlege korn, men relativt jamne spaltingsmønstre. Resten av kvartsitten er av typen blandet dvs. kvartsitt som ikkje kan typebestemast, den har varierande fargesjatteringar og har medium til stor kornstørrelse.

Bergkrystall er det råstoffet som har vorte

Figur 5 Ei stor, til dels nytta, råstoffblokk av kvartsitt.

Figur 6 Lita bergkrystallkjerne som har produsert små flekkeliknande avslag - trykkteknikk.

Størrelse	Avslag	Avslag, retusjert	Avslag, bipolar	Fragment	Total	%
0-2cm	359	1	19	71	450	77.19%
2-5cm	115		11	6	132	22.64%
over 5cm	1				1	0.17%
Total	475	1	30	77	583	100.00%

Tabell 2 Oversikt over avslag og fragment fordelt på størrelse

nytta til flest kategoriar, her finn vi både kjerne, avslag, flekker og reiskapar. Kvarts er også mykje nytta, men her manglar vi flekkematerialet. Flint er lite nytta på lokaliteten (totalt 24 stk.), men vi finn likevel tre bipolare kjerne og to mikroflekke, i tillegg til avslag og fragment.

AVSLAG OG FRAGMENT

Avslag og fragment utgjer til saman 94,2% av materialet med 582 gjenstandar. 505 av desse er avslag og utgjer 81,7% av det totale materialet.

Av dei 505 registrerte avslaga er 39 bipolare og eitt er med retusj, dette vil bli diskutert seinare. To avslag med bruksspor er også registrert, eitt av kvarts og eitt av flint. Dei resterande er berre registrert som avslag, men alle avslag er registrert med ein av tre storleikskategoriar; 0-2 cm, 2-5 cm eller over 5 cm. Trenden, for både vanlege og

bipolare avslag, er at dei måler mellom 0 og 2 cm då 75% av den totale mengda avslag hamnar i denne kategorien, berre eitt avslag er over 5 cm.

Dei 77 registrerte fragmenta utgjer 12,5% av det totale materialet (Tabell 2). 71 av desse ligg i storleikskategorien 0-2 cm mens berre seks fragment er mellom 2-5 cm.

KJERNE OG RÅSTOFFBLOKKER

Det vart registrert 23 kjerne på lokaliteten og desse utgjer 3,9% av det totale materialet. 17 av desse er bipolare kjerne, 3 av flint (eksempel Figur 8), 7 av bergkrystall og 7 av kvarts. Storleiken varierer frå 4,3 cm til 1,1 cm med ein gjennomsnittleg storleik på 2,3 cm.

6 av kjernane er plattformkjerne. Av plattformkjernane er 3 av kvarts, 2 av kvartsitt og 1 av chert. Ei av kjernane av kvartsitt er ei stor

Figur 7 Ei svært lav kvartsittkjerne tilverka på eit primæravslag.

Figur 8 Ei av dei bipolare kjernane av flint

Figur 9 Vassrulla flekke av bergkrystall med retusj langs begge sidekanter.

Figur 10 Ein fragmentert skrapar av kvarts (t.h.) og ein oppbrukt skrapar av bergkrystall (t.v.) (Skrapareggane peikar oppover)

Figur 11 Uformell borspiss på avslag av bergkrystall. Mykje bruksspor og truleg noko retusj.

blokk (største mål: 10,6 cm) som er redusert frå to ulike plattformer (Figur 5), ei naturleg og ei preparert. Den andre plattformkjerna av kvartsitt er laga på eit stort avslag (antatt primæravslag) (Figur 7). Avslaget ventrale side er nytta som naturleg plattform og dette har resultert i ei svært lav kjerne der ein har fått av ein del små avslag. Kjerna sin botn består av cortex. Kjerna av chert er også eit avslag der ein har nytta avslaget ventrale side som plattform. Av dei tre plattformkjernane av kvarts er den eine ei einssidig topola kjerne, neste er ei lav kjerne der ein har nytta ein naturleg fasett som plattform og den siste er ei mikroflekkekerne med konisk form som har vore understøtta (Figur 6). Denne kjerna er likevel ikkje ei tradisjonell konisk flekkekerne og reduksjonsmetoden er usikker.

I tillegg til dei ulike kjernane er det registrert to råstoffblokker. Den fyrste av desse er ei stor blokk (15,6 cm) av sort kvartsitt. Her er det slått av ein del avslag, den har blitt forsøkt redusert frå fleire naturlege plattformer og i fleire retningar. Dei aller fleste forsøka på reduksjon har enda i hengselsbrot eller brot. Den andre råstoffblokka

er eit mindre stykke (7,3 cm) kvarts som har vorte testa med eitt eller to avslag.

FLEKKER

Flekkematerialet er svært lite med 4 mikroflekke og ei smalflekke. To av mikroflekkene er av bergkrystall, ei heil flekke og eit medialfragment, dei to andre mikroflekkene er av flint, ei heil flekke og eit proksimalfragment. Smalflekka er heil og er av sort kvartsitt.

REISKAPAR

Av formelle reiskapar har vi registrert 2 bor og 2 skraparar, samtlege laga på avslag. Ei flekke med retusj og eit avslag med retusj vart også registrert.

Bergkrystall-flekka er kraftig med ei totalretusjert langsida og med bruksspor langs den andre langsida (Figur 9). Flekka kan vere ein flekkekniv, men den er også vassrulla eller sandblåst så det var noko vanskeleg å avgjere, og den hamna difor i flekke-kategorien.

Det retusjerte avslaget er 0-2 cm, av bergkrystall og er fragmentert. Retusjen går frå dorsal mot ventral side langs ein av avslagets sidekantar.

Eine skraparen er heilt oppbrukt og er tilverka på eit bipolar avslag av bergkrystall. Den andre skraparen er eit eggfragment av kvarts (Figur 10).

Dei to avslaga som er tolka som bor oppfyller ikkje offisielt krava. Begge avslaga endar i ein naturleg spiss med mykje og tydelege bruksspor. Det eine har mogleg retusj og det andre har fleire små brot i den spisse enden og vi har difor tolka desse til å ha hatt ein borfunksjon (Figur 11).

ANALYSE

PRØVER

Endast två prover blev tagna på Forvikneset, PK14219 (Ts.16087.2) och PK14319 (Ts.16087.1). Båda proverna togs på den något upprepensade ytan på den södra delen av lokaliteten. Kolet samlades upp under grävningen av kvadranter

Museumsnr	Betanr	Intrasis ID	Funnkontekst	Prøvetype	Datert materiale	C14 alder	Kalibrert alder (95,4%)
Ts16087.1	TRa-17193	14319	Kvadrant	Kolprov	Furu	6200±15	5217-5056 f.Kr
Ts16087.2	TRa-17194	14219	Kvadrant	Kolprov	Furu	4150±15	2874-2631 f.Kr

Tabell 3 C14 prover frå Forvikneset

utan att de gick att relatera till varken definierbara strukturer, lager eller ansamlingar (Figur 4).

Trekullprøver

Proverna daterades som vi kan se till två helt ulike perioder (Tabell 3). Det ena provet till den senare delen av mesolitikum och det andra till mellanneolitikum. Når dessa sammanliknas med fynden så pekar det mot att den äldre dateringen bör kunna sättas samman med aktiviteten på lokaliteten. Den yngre dateringen är mer osåker, men kan antingen vara från en senare fas (som inte lämna litiska spår) alternativt från en intentionell eller ointentionell brand på lokaliteten/i området. Det är vart att nämna att en avvikande datering på Forvika i nord (Ts16086.54, 2874-2629 f.Kr) var nærmast identisk med den yngre dateringen på Forvikneset, vilket skulle kunna tyda på eksempelvis en skogs eller ljungbrand i området.

FUNN

Funnspredning

Funnspreiinga viser oss at funnkonsentrasjonen ligg der flata er finast rydda. Det er ein relativt jamn fordeling av gjenstandskategoriar og råstoff utover flata. Vi ser også at det burde vore grave to ruter til mellom sjakta som går aust/vest og det samanhengande utgravingsområdet, her ligg det nok litt funnmateriale att.

Råstoffbruk

Bergkrystall ser ut til å ha vore føretrekke som råstoff, sjølv om kvarts er mest talrikt. I bergkrystall finn vi alt frå kjerne til avslag og flekker, samt fem av seks sekundært tilverka gjenstandar. Kvarts har ofte mykje inklusjonar og ureinheiter, det er difor vanskelegare å forutsjå spaltingsmønstra hos dette råstoffet, mens bergkrystall er svært forutsigbart og svært skarpt, difor er nok bergkrystallen nytta til reiskapar, framfor kvarts.

Gjenstandsmaterialet

Det som peikar seg aller mest ut med materialet frå Forvikneset er den høge prosentandelen kjerne. Kjerne utgjer heile 3,7 % (23 stk.) av det totale materialet. 17 av desse er bipolare, dei siste seks er plattformkjerne som variera svært i storleik. Alle kjernane, bortsett frå

ei enkelt plattformkjerne, har produsert avslag. Den siste plattformkjerna er ei mikroflekkkjerne (eigentleg flekkeliknande avslag-kjerne) av kvarts. Ingen av desse plattformkjernane er formelle, men dei har alle eit tydeleg konsept, ein klarar å sjå strategien bak reduksjonen av dei ulike kjernane, bortsett frå kanskje ei av dei. Den eine store kvartsittkjerna (Ts16087.271) har vorte redusert frå fire ulike plattformar der berre ein av desse var preparert. Det er denne preparerte plattformen som er mest nytta. Her ser det ut til at ein har klart å få av nokre fine avslag i starten, men det har raskt begynt å gå gale. Så å seie alt av forsøk på å slå av emne har enda med brot eller hengsel. Likevel har ein haldt fram med å forsøke å slå over desse brota/hengsla. Blokkar er av ein slik størrelse at ein ville ha klart å slå av eit større stykke for å lage ein ny front, men dette vart ikkje gjort. Det er mogleg denne blokkar til slutt vart redusert av ein person som endå ikkje var på eit ekspertnivå.

Avslag dominerer også over flekker med 505 stk. mot 5 stk. 40 av desse avslaga er bipolare avslag, men ein skulle forvente eit høgare tal då 17 av kjernane er bipolare. Dette kan forklarast ved at desse kjernane hovudsakleg er av kvarts og bergkrystall som er råstoff som ofte fragmenterer. Det er også generelt vanskelegare å registrere attributtar på slike råmaterial. Dette gjer at det kan vere ein del bipolare avslag som ikkje er fanga opp i katalogiseringsprosessen. Det er også viktig å hugse på at ein enkelt bipolar reduksjonssekvens kan produsere meir enn ei kjerne i sluttavfallet. Det er også vanleg at bipolare kjerne ender opp som avslag eller fragment då dei generelt er vanskelegare å identifisere og fragmenterer lett, noko som gjer at ein ikkje ender opp med eit forutsigbart forhold mellom kjerne og avfall, når ein nyttar bipolar teknikk.

To av ti kvartskjerne er plattformkjerne. På ei av desse har det vorte produsert avslag og på den andre har det vorte produsert flekkeliknande avslag. Dei resterande åtte er bipolare kjerne. Tre kjerne i flint er registrert, alle bipolare. To av desse er svært små og har medium til mykje cortex. Den siste er størst og har ikkje rest etter cortex. Alle kjernane av bergkrystall er bipolare, men vi har også ei retusjert flekke av bergkrystall. Dette peiker mot at bergkrystallen er redusert på minst to ulike måtar. Det er synleg forskjell

på kvaliteten i råstoffet mellom det som har vorte redusert bipolarart og det som har vorte nytta til reduksjon frå ein plattform, sjølv om det også finst nokre bitar med svært fin kvarts som har vorte slått bipolarart. Dette peikar mot at den bipolare reduksjonen på lokaliteten både representerer ein maksimeringsstrategi, men også ein sjølvstendig reduksjonsstrategi. Truleg er den bipolare strategien ein naturleg tilpassing til råstoffa som var tilgjengelege.

1 % av materialet er sekundært tilverka gjenstandar. Desse inkluderer ei retusjert flekke, eit retusjert avslag, to bor og to skraparar. Borspissane er svært uformelle og kan nok representere ein reiskap med både bor- og stikkelfunksjon. Skraparane er tilverka ved fin og steil retusj, den eine er tolka til å vere forkasta då den er heilt oppbrukt, den andre ser ut til å ha vorte forkasta pga. fragmentering.

Berre dei to skraparane kan seiast å vere formelle reiskapar, men den vesle variasjonen i reiskapar viser framleis at nokre aktivitetar har føregått på lokaliteten – kanskje representerer skraparane og borspissane arbeid med dyreskinn?

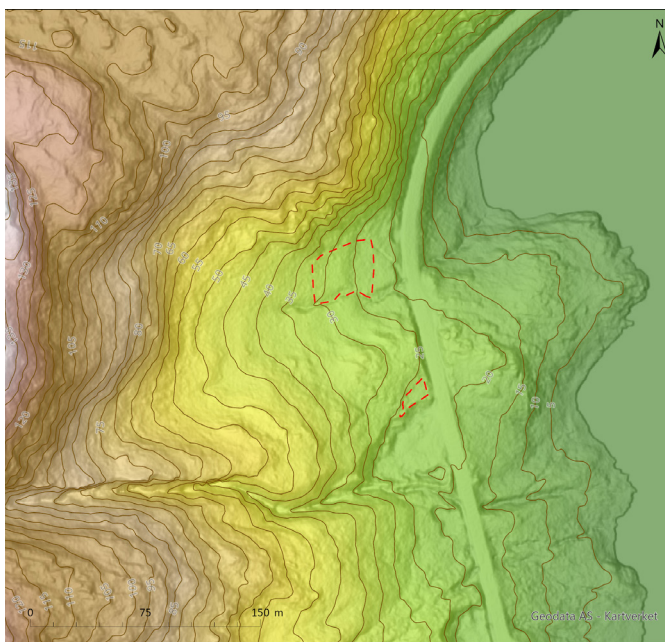
TOLKNING

Det er veldig svært att säga særskilt mykje om Forvikneset eftersom den tycks ha blitt så ødelagd under modern tid. Avsaknaden av några som helst bosättningsspår förutom en del spridda fynd gör tolkningspotentialen för lokaliteten minimal.

Vad vi säkert kan säga om Forvikneset är att vi här hade en mindre aktivitetsyta för främst produktion av avslag, men kanske även för en del annan redskapsproduktion som vi dock har få spår utav. Typologiskt så bör lokaliteten placeras i någonstans sista delen av mesolitikum. Det har gjorts arbeten om denna kronologiska typ av material för Finnmark (Olsen, 1997) och för Syd norge (Bjerck, 2008), men materialet passar mycket bättre in på Olsens typologi än på Bjercks. Främst emot vad Olsen kallar fas III av mesolitikum, vilket också stämmer överens med dateringen ifrån lokaliteten. Olsen pekar här på att bipolära, runda och oregelmsässiga kärnor dominerar i materialet, spånteknologin försvinner, men att man börjar använda sig allt mer av kvarts samt att tvärspetsar som blir gjorda

av avslag blir allt vanligare. Likaså introduceras slipade verktyg av skiffer och grönsten i perioden. I materialet från Forvikneset så finner vi de bipolära och oregelmsässiga kärnorna, kvartsen och avsaknaden av formell spånteknologi. Men vi saknar slipade verktyg och tvärspetsar, vilket möjligen kan förklaras med tvärspetsar endast används under en begränsad period alternativt att man tagit med sig dessa spetsar ifrån lokaliteten.

Även om det inte är så mycket som vi säkert kan säga om lokaliteten så är det en del mer eller mindre troliga saker som vi kan anslå. Den mest sannolika av dessa är att Forvikneset endast är en del av en i det minsta något större lokalitet. Sandtaget har med all säkerhet ødelagt åtminstone en del av lokalitetens ursprungliga yta och det är troligt att också E10an har tagit sin del. När man rörde sig i området så såg man att marken på södra sidan grustaget och precis nord om bäcken som kommer ned från fjället i väst, var rätt lik i sluttning som Forvikneset. Det är möjligt att det här en gång i tiden varit ett lite större jämnt område som kan ha haft en mindre bosättning på sig. Den nord-sydliga sträckningen på lokaliteten kan i så fall varit uppe i någonstans mellan 60–70 m. Hur bred den kan ha varit är svårare att uttala sig om, men en øst-västlig utsträckning på någonstans runt 20–30 m verkar inte orimlig (Figur 12). Generellt

Figur 12 Topografisk karta över området runt Forvikneset och Forvika.

så verkar det vara rätt många sådana här små klyftor/dalar in i sidan på Strandstinden som har fyllts upp med tjocka lager med sand och grus (troligen under senaste istiden), som sedan har blivit använda som boplatsområden under stenåldern. Storhaugen längre i syd var ett tydligt exempel (och också den har i senare tid använts som sandtag), och Lilledjupfest precis nord om Storhaugen är ett annat exempel på att samma sak har skett. Det behövs här dock understrykas att detta än ett maximalt mått på en lokalitet som vi inte har några bevis för.

Vidare så gör placeringen av lokaliteten på en liten flatmark under rätt så branta fjäll det troligt att den var en sommar/höstboplats. Rasrisk och troligheten i snöansamling på en plats som detta gör det svårt att sig att denna lokalitet kan ha varit en särskilt attraktiv vinterboplats. Att vi fann en del avslag och kärnor liggande utan relation till någon typ av strukturer underbygger i viss mån detta.

Placeringen gör vidare att aktiviteten på Forvikneset troligen bör ha varit riktad mot havet. Närområdet runt lokaliteten består överlag av branta fjäll med ett fåtal flatare områden med myrmark. Överlag ett relativt svårforcerat landskap utan allt för mycket resurser (om det inte råkar vara goda möjligheter att utvinna bergart uppe i fjället någonstans, men det vet vi inget om). I kontrast till detta så ligger lokaliteten mellan Fiskøya i sydsydöst, som bör ha bestått av ett flertal små kobbar när Forvikneset var i bruk, samt Fiskefjorden i nordnordöst. Utan att faktiskt ha undersökt saken närmare så tyder i det minsta den moderna namngivningen på goda fiskeförhållanden i närområdet.

Under förundersökningen 2015 så blev det funnet ett flertal stenålderslokaler på ungefär samma höjd över havet som Forvikneset, längs ett antal kilometer syd om lokaliteten. Av dessa hade endast Strand 1 i denna prosjekten en lika specifik råmaterialsammansättning som Forvikneset, denna med ett stort fokus mot framförallt bergkristall. Och likt Forvikneset saknade Strand 1 även boplatsspår. Strand 1 var dock en fullständig lokalitet som inte hade blivit förstörd under modern tid, så det är svårt att dra direkta paralleller mellan dessa platser, även om råmaterialet kan peka mot vissa tendenser.

Forvikneset bör ha varit i bruk under

en period av förhållandevis stabilt klimat och en generell befolkningsökning i Nordnorge. Tendenserna tycks då vara att man rör sig mot en större grad av bofasthet med ofta lite kraftigare huskonstruktioner (Damm, Skandfer & Jordan, 2021; Jørgensen, 2020). Något som möjligen vagt kan stödjas i materialet från ett par av de på detta projekt undersökta lokaliteterna syd om Forvikneset, som Djupfest 1, Storhaugen och Kåringsklubben 2. På flera av dessa så registrerades bland annat nedgrävda husstrukturer som kan peka mot större bofasthet, även om det litiska materialet från dessa lokaler generellt inte tycks underbygga en sådan tes. De lokaler som kanske bästa hade kunnat hjälpa oss att underbygga detta i Tjeldsundregionen (som Grønnelva (id221188) och Lilledjupfest (id215476) i syd, samt Haubakkelva (id215481) i nordöst (Melsæther, 2016) kom dock inte att beröras av Hålogalandsprojektets undersökningar.

Forviknesets geografiska placering på en mindre flata bredvid rätt branta fjäll talar emot att denna lokalitet skall ses i sken av en mer permanent boplats. Det verkar mer troligt att Forvikneset representerar en specialiserad lokalitet, troligen riktad mot fiske eller möjligen jakt på sjö däggdjur. En plats där en mindre grupp under en viss tid utförde en specifik aktivitet (vilken inkluderat produktion och/eller reparation av redskap). Lokaliseringen av Forvikneset överensstämmer även med ett flertal undersökta och/eller registrerade lokaler i norra Lødingen som Forvika (id240031), Lilledjupfest (id215476) och Storhaugen (id215443). Dessa är alla placerade i mindre dalgångar längs Strandstinden som blivit uppfyllda med sand och grus (och flera av dem har även använts som sandtag i senare tid), samt tycks vara placerade precis i nedkanten av tapesocketet.